

Opisni oblik pridjeva

U prethodnoj smo lekciji naučili što je to imenski predikat i kako se koristi. Naučili smo reći *ona mačka je crna*, a danas ćemo naučiti nešto naizgled jednostavnije - kako reći *crna mačka*.

Teorija - opisni oblik

Opisni oblik riječi je onaj kojim ta riječ opisuje imenicu. Opis uvijek prethodi imenici na koju se odnosi. I u hrvatskom jeziku, to je istina za jednostavne slučajeve gdje se radi o jednom ili više pridjeva (npr. *crveni auto*, *lijepi plavi Dunav*). Međutim kad opis nije samo pridjev već cijela zavisna rečenica (npr. *mačka koju sam jučer vidio*), ta rečenica slijedi nakon imenske riječi koju opisuje.

U japanskom jeziku, situacija je jednostavnija - kakav god opis bio, uvijek prethodi imenici na koju se odnosi.

U tablici ispod dan je opisni oblik い, な i の pridjeva.

+ neprošlost	+ prošlost	- neprošlost	- prošlost
~ い	~ かった	~ くない	~ くなかった
いい	よかった	よくない	よくなかった
~ な *	~ だった	~ じゃない	~ じゃなかった
~ の *	~ だった	~ じゃない	~ じゃなかった

Vidljivo je da svi oblici osim prvog stupca za な i の odgovaraju kolokvijalnim predikatnim oblicima koje smo naučili u prošloj lekciji. Ovo je dio veće pravilnosti u jeziku koja vrijedi i za glagole, a koja nam omogućuje da na jednostavan način imenicama pridružujemo složene opise. Pridjev いい (*dobro*) u prošlosti je bio よい. Iako se osnovni oblik s vremenom počeo izgovarati kao いい, svi izvedeni oblici dolaze iz よい.

Značenje prošlosti i negacije opisnog oblika

U hrvatskom jeziku, pridjevi nemaju prošlost i negaciju pa nije jednostavno odrediti što točno takvi pridjevi u japanskom znače. Pogledajmo neke primjere.

しろい ねこ	<i>bijela mačka</i>
たかかった き	<i>drvo koje je bilo visoko</i>
おおきくない いえ	<i>kuća koja nije velika</i>
あまくなかった りんご	<i>jabuka koja nije bila slatka</i>
しずかな こうえん	<i>tihi park</i>
びょうき だった ともだち	<i>prijatelj koji je bio bolestan</i>
かんたん じゃない もんだい	<i>zadatak koji nije jednostavan</i>
きらい じゃなかった とり	<i>ptica koju nisam mrzio¹</i>

Kao što možemo primijetiti u primjerima iznad, prijevod u hrvatskom jeziku je elegantan samo u jednostavnom slučaju gdje pridjev nije ni u prošlosti ni negiran.

¹U jap. ovakav način govora implicira da je govorniku ptica ipak bila pomalo draga.

Opisivanje ljudi

U hrvatskom jeziku uobičajeno je ljude opisivati pridjevima kao i sve ostale imenske riječi, ali u japanskom to nije uvijek tako. Često se umjesto riječi koja označava osobu opisuju dijelovi tijela povezani s osobinom koja se opisuje.

たなかさんは たかい Tanaka je visok ✗
 たなかさんは せが たかい。 Tanaka je visok. ✓ (dosl. Tanaka je visokog stasa.)
 たかぎさんは あしが はやい。 Takagi je brz. (brzo trči)
 すずきさんは あたまが いい。 Suzuki je pametna. (dosl. ima dobru glavu)
 たかなしさんは めが わるい。 Takanashi loše vidi. (dosl. ima loše oči)

Valja primijetiti da su rečenice iznad zapravo potpune - pridjevi u njima su u predikatnom obliku. Nadalje, u njima se pojavljuju i tema (は) i subjekt (が). Iako je u odnosu na hrvatski jezik jako neobično, u ovakvim situacijama temu možemo protumačiti kao *Govoreći o*, npr. *Govoreći o Takagiju, noge su mu brze*².

Opisna rečenica

Ovo je u odnosu na hrvatsku gramatiku poprilično stran koncept pa ćemo ga samo spomenuti, ali moguće je cijelu rečenicu pretvoriti u opis tako da njezin predikat stavimo u opisni oblik:

たなかさんは あしが はやい。→ あしが はやい たなかさん

Rečenica koju smo iskoristili kao opis je あしが はやい (dosl. *noge su brze*). S obzirom da je s desne strane imenici (たなかさん), ta rečenica postaje njezin opis. Nadalje, u opisnim rečenicama se čestica が koja označava subjekt vrlo često mijenja u の. Ovaj の ima znatno drugačiju ulogu od posvojne čestice na koju smo navikli! Pogledajmo nekoliko primjera:

あし (が/の) はやい たなかさん brzonogi Tanaka
 あたま (が/の) いい すずきさん pametna Suzuki
 め (が/の) わるい たかなしさん Takanashi koja loše vidi

Vježba

1. 黒い ねこ
2. あかくない とり
3. かわいい たなかさん
4. あの ねこは 黒かった。
5. あれは あかくない とり でした。
6. たなかさんは かつこよくなかった。
7. あの 黒い ねこは あしが はやくない。
8. あの あたまの いい とりは あかかった です。
9. あしの はやくない たなかさんは かつこよくなかった。

²Ipak ćemo se truditi prevoditi rečenice u oba smjera tako da budu prirodne. Tako bi spomenuti primjer bilo ljepše prevesti kao *Takagi je brzonog* ili slično.